

22. Lakoff R.T. Talking Power: The Politics of Language / R.T. Lakoff. — N.Y.: Basic Books, 1990. — 324 p.

23. Meantz S. The History of Private Life: An Overview [Electronic resource]/S.Meantz.—Реж.доступу:

http://www.digitalhistory.uh.edu/historyonline/private_life.cfm.

24. Thackeray W. Vanity Fair [Електронний ресурс] — <http://lingvo.asu.ru/english/texts/vanity/00.html> (cited 12.12.14).

М. ЛЕВИЩЕНКО

ЯЗЫКОВАЯ КАРТИНА МИРА ВИКТОРИАНЦЕВ КАК ОБЪЕКТ ИССЛЕДОВАНИЯ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ

В статье рассмотрено языковую картину мира викторианцев, подано описание и характеристику лингвокультурных доминант Викторианской эпохи, проанализированы способы их реализации в англоязычных текстах XIX ст.

Ключевые слова: языковая картина мира, Викторианская эпоха, лингвокультурные доминанты, викторианский дискурс.

М. LEVISHCHENKO

LINGUISTIC WORLD IMAGE OF VICTORIANS AS THE SUBJECT OF INQUIRY OF LINGVOCULTUROLOGY

In the article it was considered linguistic world image of Victorians, it was given a description and characteristic of linguocultural dominants of Victorian Epoch, it was analyzed the ways of their realization in English texts of XIX century.

Key words: linguistic world image of Victorians, Victorian Epoch, linguocultural dominants, Victorian discourse.

УДК 81'373:821.161.2

Наталія МУЗИЧЕНКО

ВЕРБАЛЬНИЙ ПРОСТІР СЛІВ-СИМВОЛІВ У МОВОТВОРЧОСТІ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА

У статті проаналізовано вербальний простір слів-символів у художній творчості Григора Тютюнника. Простежено як загальні традиційні вияви національного українського лінгвосимвольного фонду, так й індивідуально-авторські доміанти символної образної системи. Визначено, що слова-символи у творах письменника часто виступають як художні деталі і є ключовими для розуміння певних психологічних ситуацій, у яких діють герої. З'ясовано основні чинники, що формують символічну мовотворчу картину Григора Тютюнника: традиційна народна культура, експресіоністський стиль письма, лаконізм творчості, естетичні засади письменників-шістдесятників.

Ключові слова: слово-символ, вербальний простір, Григор Тютюнник, художня творчість, лексема, ідіостиль.

У контексті мовотворчості письменників-шістдесятників своєрідним мовним стилем вирізняється художнє письмо Григора Тютюнника, для якого характерна словесна і смислова сконденсованість та лаконізм. Вербального вираження у творах письменника дістала художня або так звана психологічна деталь як важливий визначальний засіб ідіостилю Григора Тютюнника. Часто такі художні деталі у мовній палітрі можуть поставати як образні символи, формуючи лінгвосимвольний простір мовотворчої манери автора. Гр. Тютюнник як майстер лаконічного письма використовує свій певний набір слів-символів, який, із одного боку, є виразником авторського художнього світобачення, а з іншого – носієм етноментальних культурних особливостей. Авторська мовотворча парадигма визначає ті доміанти, які створюють письменницький ідіостиль. Це й зумовлює актуальність дослідження символних мовознаків в ідіолекті митця.

Дослідження вербальної системи слів-символів у ракурсі їхньої культурної значущості, формуванні концептуальної картини світу, поетичної та прозової мовотворчості українських авторів стали визначальними у студіях О. Потебні [11], В. Кононенка [7], А. Мойсієнка [10], Л. Ставицької [12], О. Таран [13] та ін. Так, О. Потебня пов'язував символ із мовою, культурою народу, вважаючи його явищем художньої творчості, а ще залежним від соціально-історичних умов розвитку суспільства [11]. Зважаючи на мовне й національно-культурне багатство художньої палітри Гр. Тютюнника, різноманіття лінгвостилістичних засобів у його

малій прозі, доцільним видається аналіз слів-символів, що фігурують у мовотворчій спадщині письменника-шістдесятника і створюють цікаве поле для дослідницьких пошуків.

Мета наукової розвідки – проаналізувати вербальний простір слів-символів у мовотворчості Гр. Тютюнника, зокрема звернути увагу на образну символіку автора в контексті національно-культурних домінант та ідіостильових особливостей митця. Матеріалом дослідження слугувала текстова палітра художньої творчості письменника, зокрема його твори «Три зозулі з поклоном», «Зав'язь», «Климко», «На згарищі», «Оддавали Катрю», «Холодна м'ята», «Облога», «Вогник далеко в степу», «Кленовий пагін», «Вуточка» та ін.

О. Потебня справедливо зазначав, що властивість одного й того ж слова об'єктивувати через внутрішню форму різні фрагменти докільця й набувати нових значеннєвих планів знаходить відображення в символіці слова [11, с. 163]. У процесі функціонування слово ускладнює свою семантичну структуру культурними нашаруваннями, «розширюється в значенні за допомогою образів». Образність та символіка слів надають їм нових поетичних якостей [Там само].

Власне авторська специфіка функціонування образної символіки в мові творів Гр. Тютюнника визначена тим, що часто слова-символи, зреалізовані художніми деталями, виступають у дихотомії й окреслюють індивідуально-авторську мовну картину світу. Спостережено, що слова-символи в Гр. Тютюнника стають ключовими для розуміння певних психологічних ситуацій. Символічна картина творів новеліста сформована під впливом різноманітних чинників: традиційної народної культури, експресіоністського стилю письма, лаконізму творчості, естетичних засад письменників-шістдесятників.

Одним із перших варто виокремити символічний образ *дороги* як життєвого шляху персонажів. У контекст цього слова-символу Гр. Тютюнник вкладає додатковий зміст, адже часто персонажі творів новеліста вирушають у мандри не з власної волі. Для когось із них причиною цього є війна чи життєві обставини («Климко», «Облога»), болючі пошуки душевної гармонії («На згарищі») чи якихось матеріальних потреб («Климко»), втеча від жахів війни («Облога», «Вогник далеко в степу»).

Вербалізація образу *дороги* символізує зазвичай відхід персонажа, пошуки ним сенсу буття, повернення. У письменника часто символ *дорога* окреслює шлях від себе і до себе. Наприклад, у повісті «Облога» *дорога* для героя стає місцем постійних мандрів: *В дорозі я вже другий тиждень, а ще й до Дніпра не добився»* [Тютюнник, с. 521], в іншому випадку («На згарищі») *дорога* – пошук самого себе після повоєнної розрухи (зреалізована синонімом *стежка*): *«За ярками звернув на іншу стежину – свою»* [Тютюнник, с. 60]. Вербальний образ аналізованого символу часто репрезентований персоніфікованими конструкціями, напр.: *«Вона (стежка – Н. М.) майже зовсім сховалася у бугилі і подорожнику, обіч неї на травах не сіріла курявичка, збита людськими ногами: недовго жила стежка після того, як забули її люди»* [Тютюнник, с. 60]; *«Незабаром дорога пішла круто вниз, у глибокий, заметений снігом і запруджений машинами вибалок»* [Тютюнник, с. 442]; *«Дорога за селом пішла круто вгору»* [Тютюнник, с. 449].

Виявляємо багатство синонімічних засобів для реалізації слова-символу *дорога* (*роздоріжжя* як вибір, *путівець* як символ війни (пор. *путівець* ‘польова дорога’ [СУМ, Т. 8, с. 403], *шлях* тощо): *«На роздоріжжі, між селом і станцією, Калюжний зав'язав тривух під підборіддям – брався вечірній мороз, – сховав руки в рукави, всміхнувся нам із Котею: «Паняйте щасливо», – і пішов заметами, притискуючи ліктем дорожню сумку»* [Тютюнник, с. 516]; *«Він перетнув шлях, що ледь відлунював даленіючим обозом, і пішов путівцем просто на білі гори»* [Тютюнник, с. 534]; *«Йдемо до шляху, на лавочку, що у нас під хлівом»* [Тютюнник, с.44]; *«Ішов би оце шляхом понад стовпами до села»* [Тютюнник, с. 588]. Значне емоційне підсилення (переважно нагнітаюче, трагічне) відіграють епітети-кольороназви, якими окреслений символ *дорога* і які служать психологічними деталями експресіоністського письма: *«З-за хмар прозирнуло сонце, і стало видно далекі сірі, в голих деревах, села, ріденькі переліски, припушені інєєм, та чорну смугу дороги попереду, що п'ялася посеред снігів на гору»* [Тютюнник, с. 442]; *«Щоб не так нудно й моторошно було йти вранці чорним шляхом і степом»*[Тютюнник, с. 631]. Уважаємо, що *чорна дорога* – це плутана дорога, пошук душевної рівноваги. Ось дорога стає співучасницею подій. Вона допомагає малому героєві, який восьму

добу йде в пошуках солі: *«Пухка пилюга на дорозі гріла босі ноги, в кишенях дядькової діжурки лежало шість великих сухарів з білого хліба і чимала торба на сіль»* [Тютюнник, с. 534].

Важливе місце у творчості Гр. Тютюнника належить лексемі **сонце**. Вона виступає також наскрізним символічним образом у новелах письменника. Ця лексема персоніфікується, набуває людських рис, отже, часто стає дійовою особою твору: *«Воно (сонце – Н. М.) було кругле, густо-червоне і таке врочисте, що говорити з ним личило б хіба давньогрецькою мовою. Але я не знав давньогрецької і йшов поміж кручами, тихо шепочучи: «Ave sol, ave sol!»* [Тютюнник, с. 706]. Метафоричні словосполучення з лексемою-символом **сонце**, утворені автором, утверджують позитивні емоції, особливості світосприйняття персонажів твору: *«Воно (сонце – Н. М.) вже співало свою тиху червону пісню вечорову, і Климко заозирався довкола: треба ж на ніч стати, бо в місті не притулится...»* [Тютюнник, с. 542]; *«Він дивився на сонце, що саме заходило супроти куреня, червоно-сумне і велике»* [Тютюнник, с. 543]; *«Сонце заглянуло в хатинне віконце, яке запливло червоною гуцею, кинуло на вибоїсту долівку холодний промінь західної заграви»* [Тютюнник, с. 478]; *«Попереду над рівниною зависло лагідне червоне сонце, голосніше чути гуркіт, хоч небо в тому краї чисте й пекучо-морозяне»* [Тютюнник, с. 444]; *«Сонце вже торкнулося обрію»* [Тютюнник, с. 706]; *«Сонце – молоде, весняне, аж сурмить над степом. Чорні смуги землі курять мінливими відпарами, ламаючи обриси хаток, дерев...»* [Тютюнник, с. 52]; *«Сонце підбилося високо, в емтеєсівському дворі...»* [Тютюнник, с. 596]. Дієслова на позначення дій, властивих людині (*співало, заглянуло, кинуло, зависло, торкнулося, сурмить, підбилося*) уособлюють образ цього небесного світила, тим самим підсилюючи зображуване. Так, сонце розділяє самотність із покинутим дідом Христоней («Кленовий пагін»): *«На призьбі грається сонце, лащитья до діда тремтливими тіннями од гілля»* [Тютюнник, с. 706]. В іншому випадку старій і сліпій бабі Ганні («Вуточка») сонце теж немов співчуває і хоче розвеселити зморену самотністю жінку: *«Та ось, нарешті, сонце сіло так низько, що зазирнуло в бабині вікна, ласкавенько полоסקотало старій щоку, зогріло темні прожилки на руках...»* [Тютюнник, с. 706].

Колірні означення-деталі, вжиті автором, є емоційно забарвленими, мають на меті увиразнити, підсилити психологічний стан героя, передати настрій. Наприклад, у народнопоетичних традиціях надзвичайно насиченою є символіка червоного кольору, що доповнює символічне обрамлення лексеми **сонце**, а також передає внутрішній стан персонажів: «**Червоно, підпливаючи рожевим надвечірнім мороком, заходило сонце**» [Тютюнник, с. 530]; «**Сонце заходило червоно. Дощові крапельки на деревах і в травах мерехтіли червоно-зеленими іскорками, сповнили ліс тоненьким дзвоном**» [Тютюнник, с. 64]; «**Перше, що побачив Климко, коли розплющив очі, – велике, рівно обведене коло червоного сонця у вікні (воно світило мов крізь морок), – і став пригадувати, де він**» [Тютюнник, с. 570]; «**Як сонце тільки-но червонило небо на сході, Арсен уже сидів у човні біля своєї верби і пильнував за вудками**» [Тютюнник, с. 751].

Аналізуючи прозу письменника, бачимо, що внутрішній психічний стан персонажів завжди підсилюється зовнішніми факторами: «**Солдати спостерігали за боєм, затулившись долонями від сонця, однак воно світило так яскраво і так червоно-гостро** племіли сніги на обрії, що годі було щось побачити» [Тютюнник, с. 462]. Цю трагічність обставин Гр. Тютюнник підсилює лексемами **яскраво** та **червоно-гостро**.

Передаючи словесну палітру символу **сонце**, автор використовує низку епітетів, що передають стан людської душі, а, відповідно, і підсилюють психологічно-емоційне тло творів: ось зморений від холоду й голоду, фізично й морально знесилений, хлопець-підліток шукає людей, і небесне світило неначе відбиває той душевний сум маленького героя: «**Сонце було при заході, червоне, без проміння, тихе й сумне. На нього раз по раз напливали чорненькі цятки далекої зграї**» [Тютюнник, с. 476]. Пройшовши невелику відстань, хлопчик знову поринає у спогади, роздуми про майбутнє: «**Я зі страхом відчуваю, як десь глибоко в душі зав'язується й росте вже знайомий, звіданий мною мулкий сум і втома від цього печального сонця та гайворонячих тіней на ньому, а ще від безсилля збагнути, що коять дорослі, їхні стосунки завжди залишали в мені липучу, як павутина, нудьгу, – може, тому мене так вабило до людей світлих, простих, зрозумілих людей, у чийх учинках я бачив відповідь на запитання: навіщо**» [Тютюнник,

с. 476]. У цьому ж творі самотність головного персонажа підсилюється образом **самотнього сонця**: «*Це було вже мені, було... І шолом на паколі, і дірки в ньому, і сонце заходило точнісінько так – тихо, багряно, в трагічній самотині, тільки зграї не летіли все в один та в один бік...*» [Тютюнник, с. 476].

Ще одним частовживаним образом-символом у новелістиці письменника є лексема **місяць**. Це є ще одним свідченням того, що природа та небесні світила у творах Гр. Тютюнника перебувають у неподільній єдності з персонажами. Слово **місяць** виступає символом, що попереджує небезпеку: «*Місяць стояв низенько, вже не зазирає у балку, тому в ній панувала темрява і чайлася якась недобра тиша*» [Тютюнник, с. 747]; «*...Місяць зійшов. Великий і червоний. Пнеться вгору, а зірки йому розступаються, дорогу дають...*» [Тютюнник, с. 747]. Для розкриття внутрішнього стану персонажа автор використовує містку асоціативну деталь – червоний морок, а також означення рухів, виразу обличчя, інтонації голосу: «*Іван Мефодійович глянув у той бік, здригнувся і щось прошепотів. На мить я побачив ... його бліде обличчя з болісними зморшками побіля рота. Він засміявся. Моторошно якось... – Не можу бачити, як сходить м-місяць, – сказав заїкувато...*» [Тютюнник, с. 74].

У новелі «Три зозулі з поклоном» важливе символічне наповнення виконує лексема-деталь **лишт** як символ нерозділеного кохання і внутрішнього зв'язку між людьми: «*...знала, що лисст від тата приходить раз на місяць. Вона чула його, мабуть, ще здалеку, той лисст, мабуть, ще з півдороги*» [Тютюнник, с. 278]; «*...нескоро віддає йому лисста, мліючи з ним на грудях, і шепоче, шепоче...*» [Тютюнник, с. 278]. Психологізм лексеми **лишт** увиразнено ключовим словом-символом **сосна**, що сприймається як зв'язок поколінь, «свідок», темпоральний ланцюжок між минулим і сьогоденням: «*А перед нею – молоденька сосна рівними рядочками на жовтому піску. Марфа ворухить губами і проводить мене далі, аж доки я не увійду в сосну «велику» (у нас її називають ще: «та, що твій тато садив»)*» [Тютюнник, с. 278].

Символом відображення внутрішнього психологічного стану персонажа виступає лексема-характеристика, лексема-символ **очі**, яка нерідко вживана у контексті інших тропейчних структур або кольороокреслена: «*Сині Марфині очі запливають слізьми і сяють*

угору на дядька Левка – ще синіші» [Тютюнник, с. 278]; «Показний чолов'яга з такими ж, як і в Степана, тугими рум'яними щоками та гострими **карими очима**, щоправда, потайнішими, ніж у старшого брата, – може, тому, що Федір часто прискалював їх, наче цілився в когось» [Тютюнник, с. 557]; «**Очі мамині сухі**, голос ані здригнеться, і я чую за ним: спогади її не щемлять її і не болять – вони закам'яніли» [Тютюнник, с. 74]; «...трьох Степанових дівчат – тонколикх, кучерявих, з трошки **наполоханими очима**: видно, що фотографувалися уперше в житті» [Тютюнник, с. 74]; «Катря прилягла бочком на подушки, затулила **очі** хусткою й заплакала, а Степан, побуряковілий після склянки перваку, часто заклінав **очима**, хушенько зав'язав у вузлик шмат грудини, два кусні сала колієві на гостинець і, подякувавши за поміч, вирядив Кузьму за ворота» [Тютюнник, с. 557].

Трагізмом наповнено слово-символ **сльози**: «Вона хапає з Левкових пучок листа – **сльози** рясно котяться її по щоках – пригортає його до грудей, цілує в зворотну адресу...» [Тютюнник, с. 278]; «А перестала б ти рюмсать! – гримнув на жінку з порога, помітивши на її щоках **червоні од вогню в печі сльози**» [Тютюнник, с. 557]. Як індивідуально-авторську кваліфікуємо символічну структуру **горілчані сльози**: «Одначе згадка про те, що оддає, дочку не за когось там, а за головного інженера (повторивши кілька, разів свою брехеньку, Степан і сам повірив у неї), заспокоїла його, то вмовк, утер **горілчані сльози** й заснув» [Тютюнник, с. 557].

Значення символу мають ті лексеми-деталі, що відтворюють сільський побут звичайної простої людини, якій у прозі Гр. Тютюнника приділена особлива увага, наприклад, **чорна хустка, покуть, темненькі сіни** («...блукаючи очима поверх золотого Марфиного волосся, що вибилося з-під **чорної хустки**» [Тютюнник, с. 278]; «Катря сиділа на **покуті**, запнута по-жіночому тою ж таки бабиною хусткою, й, не кліпаючи, як телятко на вогонь, дивилася на свічки» [Тютюнник, с. 555]; «– Е, дома воно не так приємно! А в **темненьких сінях** – то наче чужий!» [Тютюнник, с. 565].

Лінгвокультурологічний потенціал мають ті слова-символи у творчості письменника, що відображають національно-ментальний колорит і належать до традиційної української символіки,

наприклад: **світлиця, килим на стіні, лебеді, квіти, рушники, садок, квітчаста хустка, піч, скриня, хліб, свічка, коровай, вінок, черевички**: «Катрю поклали спати у **світлиці** на її ще дівочькому ліжку з горою подушок – мало не врівні з **мальованим килимом на стіні**. На тому килимі зі старої баєвої ковдри заїжджий маляр утнув синє кругле озеро, двох **довгошиїх лебедів**, що цілувалися дзьобами, і все те обсадив великими **червоними й жовтими квітками** – теж круглими» [Тютюнник, с. 557]; «На стінах, запнуті **рушниками**, висіли портрети всіх трьох Степанових дівчат» [Тютюнник, с. 558]; «... хто **садок** догляне, щоб не захирів, а цвів щовесни, як новенький храм, хто **батькову** чи **материну пісню** заспіває зимовими вечорами?» [Тютюнник, с. 558]; «Катря одною рукою допомагала матері поратися коло **печі**, а другою притримувала нижче грудей кінці великої **квітчастої хустки**. В цій хустці, давній, ще бабиній, береженій на дні **скрині** як найдорожчий **скарб**, що кожної осені перекладався горіховим листям від молі та задля пахоців, Катря була схожа на гарненьке ображене дитя з великими очима, повними дорослого смутку» [Тютюнник, с. 559]; «**Хліба** набирайте, щоб хватило аж до понеділка, – оголосив» [Тютюнник, с. 563]; «Жінки одразу ж розходилися, а чоловіки терлися біля прилавка, й коли остання молодиця, напташивши повен кошик **хліба** та ситра, вийшла, заоскирялися до Степана» [Тютюнник, с. 564]; У **світлиці** на столі, обставлений **свічками** з чистісінького воску й уквітчаний **каліною**, красувався **коровай**: на ліжку було розкладено біле як сніг плаття молодої, фату, прозоро-матову, як березова гілка в інеї, **вінок** і новенькі білі **черевички**, ще не виймані з коробки. Все це привезла Катря» [Тютюнник, с. 557]; «**Свічки** на столі тихо горіли, поблимували, як хтось одчиняв двері до **світлиці**, опливали гарячим воском – в хаті стояв церковний дух» [Тютюнник, с. 557].

Усі слова-символи об'єктивують фрагменти національної картини світу, явища, що сягають своїм корінням української міфології, народних звичаїв та обрядів, мистецьких сфер, відбитих у мовомисленні автора крізь призму складних психологічних процесів. Слова-символи в ідіолекті письменника функціонують як у традиційних ментальних виявах, так водночас наділені індивідуально-авторськими контекстуальними модифікаціями (**батькова** і **материна пісня** як символ щемливого прощання з

рідною домівкою; *хустка* як символ зв'язку між поколіннями; *хліб* як символ голодного повоєнного життя тощо).

Як цікавий символічний образ в ідіолекті письменника функціонує лексема хата, яка, в окремих контекстах, виступає традиційним і невіддільним символом непідробної краси українського села (без війни і горя): «*І знову ожила садиба, садок почистішав, хата підсиненим околom красується, а їжаки та коти зійшли геть...*» [Тютюнник, с. 559], а в інших – є персоніфікованим символом самотності, пустки, відчаю: «*Хата два літа пустою стояла, ребрами світила, вікна порайдужніли, наче їх дьогтем хтось намастив, садок по саме віття бур'янами заріс*» [Тютюнник, с. 560].

Отже, фактичний матеріал свідчить, що Гр. Тютюнник, як самотній майстер художнього слова, виявляє одночасно етнічне і своє власне світобачення та світосприйняття, свою позицію щодо загальнокультурної моделі осмислення слів-символів, які в ідіолекті митця набувають і суб'єктивних маркерів. Вербальна репрезентація докiлля здійснюється письменником шляхом залучення слів-символів. У художніх просторах Гр. Тютюнника простежено вдале поєднання національних символічних образів із внутрішніми переживаннями персонажів. Слова-символи часто виступають безпосередніми індикаторами психологічного стану персонажів, а також відбивають національно-ментальні особливості того часу, у якому жив і творив Гр. Тютюнник. Образні слова-символи – одна з характерних ознак ідіостилу письменника. Вони доповнюють національний український лінгвосимвольний фонд і водночас формують індивідуально-авторський реєстр системи символів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СУМ – Словник української мови : в 11-ти т. / [заг. ред. І. К. Білодіда]. – К : Наук. думка, 1970–1980.

Тютюнник – Тютюнник Г. Холодна м'ята: Оповідання, повісті, твори для дітей / [Упоряд. і передм. П. П. Засенка] / Г. Тютюнник. – К. : Укр. письменник, 2009. – 843 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аврахов Т. Поліфункціональність художньої деталі у творчості Григора Тютюнника [Текст] / Т. Аврахов // Українська мова і література в школі. – 1989. – № 8. – С. 16–22.

2. Висоцька Л. Психоаналітична інтерпретація малої прози Григора Тютюнника [Електронний режим] / Л. Висоцька. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/7039/1/>

3. Вічна загадка любові : літературна спадщина Григора Тютюнника. Спогади про письменника / [Упоряд. та прим. А. Шевченка]. – К. : Рад. письменник, 1988. – 495 с.

4. Даниленко В. Лісоруб у пустелі: Письменник і літературний процес / В. Г. Даниленко – К. : Академвидав, 2008. – С. 294–298.

5. Даниленко В. Енергія болю (психічна травма в художньому світі Григора Тютюнника) // Слово і час. – 2000. – № 4. – С.27–29.

6. Дергаль Л. «Дивак» Григора Тютюнника в контексті типологічно співзвучних творів / Григiр Тютюнник // Тези доповідей республ. наук.-практ. конф., присв. 60-річчю від дня народж. письм. (5–6 грудня).– Луганськ, 1991.– С. 17–19.

7. Кононенко В. Українство в словесній символіці / В. Кононенко // Мовознавство : тези та повідомлення III Міжнар. конгресу українців. – Х. : Око, 1996. – С. 229–231.

8. Литвин В. Концепція художньої деталі в “малій” прозі Григора Тютюнника [Текст] / В. Литвин // Дивослово. – 1998. – № 11. – С. 7–9.

9. Михайлова А. “Вічна загадка любові” Григора Тютюнника в контексті любовних концепцій XX століття / А. Михайлова // Шістдесятництво як літературне явище : ма-ли Всеукр. наук. конф. – Дніпропетровськ, 2000.– С. 29.

10. Мойсієнко А. Символ як явище аперцепції (на матеріалі поезії Т. Г. Шевченка) / А. Мойсієнко // Мовознавство. – 1993. – № 3. – С. 40–45.

11.Потебня О. Естетика і поетика слова / О. Потебня.– К. : Мистецтво, 1985.– 302 с.

12.Ставицька Л. Естетика слова у художній літературі 20–30-х рр. XX ст. (системно-функціональний аспект) : автореф. дис... док. філ. наук. : спец. 10.02.01 / Л. Ставицька. – К. : НАН України, 1996. –50 с.

13.Таран О. Семантика символів природи в поезіях Олександра Олеся: лінгвопоетичний та етнокультурний аспекти :

дис. канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / О. Таран . – Харків, 2002. – 230 с.

Н. МУЗИЧЕНКО

ВЕРБАЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО СЛОВ-СИМВОЛОВ В ЯЗЫКЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА

В статье проанализировано вербальное пространство слов-символов в художественном творчестве Григора Тютюнника. Прослежены как общие традиционные проявления национального украинского лингвосимвольного фонда, так и индивидуально- авторские доминанты символьной образной системы. Определено, что слова-символы в произведениях писателя часто выступают как художественные детали и являются ключевыми для понимания определенных психологических ситуаций, в которых действуют герои. Выяснено основные факторы, формирующие символическую речетворческую картину Григора Тютюнника: традиционная народная культура, экспрессионистский стиль, лаконизм творчества, эстетические принципы писателей-шестидесятников.

Ключевые слова: слово-символ, вербальное пространство, Григор Тютюнник, художественное творчество, лексема, идиостиль.

N. MUZYCHENKO

VERBAL SPACE OF WORDS AND SYMBOLS IN THE LANGUAGE OF WORKS OF GRIGOR TYUTYUNNYK

The article analyzes the verbal word-space characters in artistic creativity Grigor Tyutyunnik. Traced as general expressions of traditional Ukrainian national fund of symbols, and so individual authors dominant symbolic image system. Determined that the speech of characters in his novels often act as artistic details and are key to the understanding of certain psychological situations in which there are heroes. Found out the key factors that shape the symbolic picture of the language of works of Grigor Tyutyunnik: traditional folk culture, expressionist style of writing, conciseness creativity, aesthetic principles of the writers of the sixties .

Key words: word-symbol, verbal space, Grigor Tyutyunnik, artistic creation, token, individual style .